

ВІДГУК

офіційного опонента

професора кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти
Карпатського національного університету імені Василя Стефаника,
доктора педагогічних наук, професора **ПОТАПЧУК Тетяни Володимирівни**
на дисертацію **ВАН Хунміна** на тему:

**«Дослідження та практика професійної підготовки сільської молоді в коледжах
Китайської Народної Республіки як складника стратегії подолання бідності»,**
подану на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки»
галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка»

Актуальність теми наукової роботи та її зв'язок із галузевими науковими програмами. Проблема професійної підготовки сільської молоді в коледжах Китайської Народної Республіки є актуальною, адже нині державна політика цієї країни спрямована на відродження сільської місцевості, розвиток віддалених регіонів і підтримку місцевих громад. Актуальність теми дослідження посилюється тим, що вона розглядається в аспекті подолання бідності, що є одним із стратегічних напрямів КНР і реалізується протягом останніх років у вигляді масштабної кампанії. З цією метою розроблено ряд законів і нормативних документів, у яких, поруч з іншим, проголошена провідна роль професійної освіти у здійсненні амбітних планів щодо подолання бідності до 2030 року. Крім того, саме професійна освіта відкриває нові можливості для студентів із сільської місцевості, які вони отримують щодо працевлаштування і кар'єри після завершення навчання у коледжах. Оскільки особливий акцент робиться на професійній освіті, то діти з малозабезпечених сімей отримують шанс на здобуття перспективної спеціальності, що не тільки слугує допомогою окремим родинам, а й стає справжньою інвестицією у майбутнє покоління і забезпечує позитивні й довготривалі зміни для всього суспільства.

З огляду на вищезазначене, дисертація Ван Хунміна на тему: «Дослідження та практика професійної підготовки сільської молоді в коледжах Китайської Народної Республіки як складника стратегії подолання бідності» набуває надзвичайної актуальності та є вагомим внеском у розвиток теорії і практики професійної підготовки студентів коледжів.

Дослідження виконано в межах науково-дослідної роботи кафедри педагогіки Національного університету біоресурсів і природокористування України за темою «Теоретико-методичні основи навчально-виховної роботи у природоохоронних та аграрних вищих навчальних закладах» (номер державної реєстрації 0115U003561), а також в межах проєкту «Дослідження стратегій сприяння працевлаштуванню випускників професійних коледжів у контексті відродження сільських районів» (JYB2023178), що належить до проєктів

зайнятості та підприємництва 2022 року для коледжів та університетів провінції Хенань (КНР).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і пропозицій, сформульованих у дисертації. Високий ступінь обґрунтованості й достовірності наукових положень, висновків і результатів наукового дослідження досягається, насамперед, завдяки коректно визначеному й чітко сформульованому науковому апарату дослідження. Забезпеченню обґрунтованості результатів дослідження слугувало також проведення експериментальної перевірки з формування готовності сільської молоді до роботи у сільській місцевості в контексті реалізації стратегії її відродження та подолання бідності. Отримані результати свідчать про ефективність визначених й перевічених експериментально організаційно-педагогічних умов і структурно-функціональної моделі цього процесу.

Забезпечення достовірності й результативності проведеного дослідження здійснювалося шляхом використання комплексу методів дослідження, а саме: теоретичних (аналіз, класифікація наукових даних, синтез, порівняння, узагальнення, моделювання), емпіричних (анкетування, опитування, тестування), методів математичної статистики (статистична обробка даних, порівняння середніх арифметичних).

Висновки, сформульовані на основі отриманих даних, логічно впливають з результатів дослідження та чітко відповідають поставленим завданням. Наведені до кожного розділу висновки підтверджують новизну отриманих результатів.

Найсуттєвіші наукові результати, що містяться в дисертації. Дисертантом здійснено теоретичний аналіз розробленості проблеми дослідження у працях вітчизняних і зарубіжних науковців з метою з'ясування потенціалу професійної підготовки сільської молоді в коледжах Китайської Народної Республіки як складника стратегії подолання бідності; розроблено структурно-функціональну модель процесу професійної підготовки сільської молоді в коледжах Китайської Народної Республіки як складника стратегії подолання бідності; визначено, теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено організаційно-педагогічні умови, які сприяють здійсненню професійної підготовки сільської молоді в коледжах Китайської Народної Республіки з орієнтацією на стратегічний напрям подолання бідності.

Нові наукові факти, одержані здобувачем. Безперечною є наукова новизна дослідження, яка полягає в тому, що:

уперше визначено, теоретично обґрунтовано і експериментально перевірено комплекс організаційно-педагогічних умов, які сприяють професійній підготовці сільської молоді в коледжах Китайської Народної Республіки як складника стратегії подолання бідності (організація співпраці ключових соціальних суб'єктів для мотивування сільської молоді до здобуття професійної освіти, актуальної для відродження сільських регіонів; розвиток

системи консультування та посилення ролі консультантів у коледжах з метою надання допомоги студентам у плануванні кар'єри та успішному працевлаштуванні; підвищення цифрової компетентності студентів для застосування цифрових технологій у процесі майбутньої професійної діяльності; пропагування серед студентів успішного досвіду працевлаштування випускників коледжів у сільській місцевості відповідно до отриманої спеціальності та кваліфікації з високим рівнем доходів та кар'єрними досягненнями);

розроблено і експериментально перевірено структурно-функціональну модель процесу професійної підготовки сільської молоді в коледжах Китайської Народної Республіки як складника стратегії подолання бідності, яка містить цільовий, стратегічно-нормативний, методологічний, операційно-діагностичний та результативний блоки;

удосконалено організаційно-методичне забезпечення професійної підготовки сільської молоді в коледжах Китаю як складника стратегії подолання бідності (авторський спецкурс «Взаємодія зі штучним інтелектом»);

дістали подальшого розвитку методи професійної підготовки сільської молоді в коледжах Китайської Народної Республіки як складника стратегії подолання бідності (розвиток системи консультування з питань розвитку кар'єри та працевлаштування, підвищення цифрової компетентності студентів шляхом використання освітніх платформ, формування здатності до підприємницької діяльності та започаткування бізнесу).

Значення для науки і практики одержаних автором результатів, їх впровадження. Практичне значення дисертаційного дослідження полягає у розробленні та впровадженні матеріалів для підвищення ефективності профорієнтаційної роботи та працевлаштування випускників коледжів, а також авторського спецкурсу «Взаємодія зі штучним інтелектом».

Результати проведеного дослідження впроваджено в освітній процес Відокремленого структурного підрозділу «Боярський фаховий коледж НУБіП України» (довідка № 7 від 20.01.2026 р.), Відокремленого структурного підрозділу «Ірпінський фаховий коледж НУБіП України» (довідка № 10 від 19.01.2026 р.), Відокремленого структурного підрозділу «Рівненський фаховий коледж НУБіП України» (довідка № 13 від 19.01.2026 р.).

Рекомендації щодо використання результатів і висновків дисертації. Результати дослідження можуть бути використані під час реалізації освітніх програм підготовки фахівців у коледжах, для розроблення спецкурсів з метою підвищення інформаційної компетентності студентів, підготовки навчальних посібників, методичних рекомендацій тощо.

Повнота висвітлення результатів дослідження в опублікованих наукових працях. Основні положення дисертаційного дослідження викладено у 10 наукових працях, з яких стаття у закордонному виданні, проіндексованому у базах даних Scopus та/або Web of Science Core Collection, 3 статті у наукових виданнях, включених до Переліку наукових фахових

видань України, 2 статті у наукових виданнях інших держав, 4 тези наукових доповідей на науково-практичних конференціях.

Особистий внесок здобувача у публікаціях, написаних у співавторстві, полягає у характеристиці державних стратегій і програм для усунення нерівності між доступом до освіти випускників міських і сільських шкіл; виокремленні на основі аналізу вимог роботодавців із урахуванням стрімкого розвитку інформаційних технологій soft skills, важливих для професійної діяльності; розробленні пропозицій і рекомендацій щодо покращення підготовки студентів до працевлаштування, включаючи посилення практичного навчання, розвиток професійних навичок та зміцнення співпраці між коледжем та підприємством.

Оцінка структури та змісту дисертації. Робота включає анотацію, вступ, три розділи, висновки до кожного розділу, загальні висновки, список використаних джерел, додатки. Загальний обсяг складає 205 сторінок. Робота містить 15 таблиць і 9 рисунків.

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, сформульовано його мету і завдання, визначено методи наукового пошуку, висвітлено наукову новизну отриманих результатів та їх значення для педагогічної науки і практики, представлено відомості про апробацію результатів дослідження і структуру дисертації, окреслено внесок здобувача у спільних публікаціях за темою дисертації.

У першому розділі **«Професійна підготовка сільської молоді як педагогічна проблема»** розглянуто професійну підготовку сільської молоді у глобалізаційному контексті подолання бідності, схарактеризовано ключові поняття дослідження, висвітлено державну політику розвитку професійної освіти як одного із стратегічних напрямів подолання бідності сільського населення, представлено місце коледжів у системі професійної освіти Китайської Народної Республіки. На основі проведеного аналізу праць китайських і зарубіжних дослідників щодо проблеми подолання бідності констатовано, що одним із головних чинників, який суттєво впливає на наявність бідності в загальному розумінні – це відсутність у певної частини населення, переважно віддалених або сільських районів, доступу до якісної освіти.

Варто відзначити, що автор провів детальний аналіз праць науковців і визначив, які аспекти проблеми подолання бідності в Китаї завдяки розвитку освіти розглядалися дослідниками. Це, зокрема, такі: вплив соціальних і фінансових факторів на професійну підготовку сільської молоді, взаємозв'язок між тривалістю навчання і рівнем бідності, інвестування в освіту в межах цілеспрямованого процесу подолання бідності в країні, подолання бідності шляхом розвитку професійної освіти, розвиток професійної освіти в контексті реалізації стратегії відродження сільської місцевості та подолання бідності, вплив

здобутого рівня освіти на подальший рівень заробітної плати, специфічні виклики розвитку професійної освіти в Китаї.

Встановлено, що політехнічні коледжі Китаю надають сільській молоді можливість отримати освіту, концентруючись на розвитку професійних здібностей. Після завершення навчання фахівці мають кращі шанси щодо працевлаштування, а відтак зайнятість стає дієвим засобом для того, щоб позбутися бідності.

У другому розділі **«Науково-методичне забезпечення процесу професійної підготовки сільської молоді в коледжах Китайської Народної Республіки»** представлено інноваційні системи організації професійної освіти в коледжах КНР для відродження сільської місцевості, визначено потенціал освітніх програм коледжів КНР у системі професійної підготовки фахівців для відродження села та подолання бідності, обґрунтовано організаційно-педагогічні умови забезпечення професійної підготовки сільської молоді в коледжах КНР, розроблено структурно-функціональну модель процесу професійної підготовки сільської молоді в коледжах КНР.

Заслуговує на увагу представлення дисертантом шести основних систем організації професійної освіти, виокремлених китайськими науковцями: «Навчальний центр», «Забезпечення людськими ресурсами», «Кругообіг інтелекту», «Відрядження і супровід», «Диверсифіковане спільне управління», «Цифрове село».

Цінним доробком є аналіз потенціалу освітніх програм підготовки фахівців у професійних коледжах у контексті теми дослідження. На основі проведеного аналізу запропоновано класифікацію цих програм за трьома групами, щоб продемонструвати їх особливості за спільними ознаками.

Визначені здобувачем організаційно-педагогічні умови стали ядром структурно-функціональної моделі процесу професійної підготовки сільської молоді в коледжах Китайської Народної Республіки як складника стратегії подолання бідності. Розроблена ним модель охоплює п'ять блоків: цільовий, стратегічно-нормативний, методологічний, операційно-діагностичний та результативний.

У третьому розділі **«Експериментальна перевірка ефективності організаційно-педагогічних умов забезпечення професійної підготовки сільської молоді в коледжах КНР»** описано реалізацію комплексу організаційно-педагогічних умов, спрямованих на забезпечення професійної підготовки сільської молоді в коледжах КНР; представлено науковий проєкт щодо дослідження стратегій сприяння працевлаштуванню випускників професійних коледжів; здійснено аналіз результатів експериментальної роботи.

Під час проведення експерименту у Піндіншанському політехнічному коледжі було здійснено перевірку ефективності визначених організаційно-педагогічних умов, які сприяють

професійній підготовці сільської молоді в коледжах Китайської Народної Республіки як складника стратегії подолання бідності.

Особливо варто відзначити представлений у цьому розділі науковий проєкт «Дослідження стратегій сприяння працевлаштуванню випускників професійних коледжів у контексті відродження сільських районів», керівником якого був дисертант. У межах цього проєкту було розроблено методiku допомоги у працевлаштуванні «Чотиривимірний цілісний процес навчання і працевлаштування» для випускників професійних коледжів, спрямовану на участь у реалізації стратегії відродження сільських районів Китаю.

Результати педагогічного експерименту продемонстрували позитивну динаміку сформованості готовності сільської молоді до роботи у сільській місцевості в контексті реалізації стратегії її відродження та подолання бідності.

Загальні висновки до дисертації є переконливими, інформативними, обґрунтованими. Вони відображають логіку виконання завдань дисертаційного дослідження.

Додатки містять приклади сертифікатів про закінчення дослідницького проєкту з питань зайнятості та підприємництва в коледжах та університетах провінції Хенань (керівник Ван Хунмін).

Дотримання принципів академічної доброчесності. Дисертація є самостійно виконаною кваліфікаційною науковою працею, у якій викладено обґрунтовані висновки і рекомендації. Автор коректно використовує посилання на опрацьовані джерела, дотримуючись принципів академічної доброчесності.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації. Загалом позитивно оцінюючи теоретичні й практичні здобутки дисертанта, вважаємо за необхідне висловити деякі зауваження і міркування дискусійного характеру:

1. У другому розділі дисертації наведено детальний аналіз освітніх програм та їх потенціал у контексті підготовки у коледжах фахівців для роботи у сільській місцевості. Однак, якби виокремлені групи освітніх програм були структуровані у вигляді таблиці або блок-схеми, це полегшило б сприйняття авторської класифікації цих програм.

2. У наведеній у підрозділі 2.4 моделі процесу професійної підготовки сільської молоді в коледжах Китайської Народної Республіки як складника стратегії подолання бідності передбачено 4 етапи формування готовності студентів до роботи у сільській місцевості. Для кращого сприйняття цього процесу варто було б деталізувати зміст зазначених у моделі етапів.

3. Зважаючи на те, що однією з організаційно-педагогічних умов, визначених в дисертації, є робота консультантів, які спрямовують випускників на побудову власної кар'єри, доцільно було б у дослідженні розглянути також особистісно-орієнтований підхід.

4. У третьому розділі під час опису експериментальної роботи варто було б акцентувати на важливості обраної спеціальності «Комп'ютерні технології» саме для відродження села і подолання бідності.

5. Професійна освіта сільської молоді у коледжах та повернення випускників у рідні місця для їх розвитку є проблемою багатьох країн, у тому числі й України. Особливо актуальною вона буде під час повоєнної відбудови. Було б доцільно виокремити ті позитивні результати дослідження, отримані в дисертації, які стали б корисними для України.

Однак, зазначені вище зауваження не знижують теоретичного й практичного значення дисертації, її наукової новизни, а тільки можуть бути використані у подальшому науковому дослідженні обраної дисертантом проблематики.

Загальний висновок. Аналіз дисертації Ван Хунміна на тему: «Дослідження та практика професійної підготовки сільської молоді в коледжах Китайської Народної Республіки як складника стратегії подолання бідності» дає підстави вважати її самостійним і завершеним науковим дослідженням. Ураховуючи актуальність, наукову новизну і практичне значення отриманих результатів, можна стверджувати, що дисертація повністю відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року (зі змінами), а її автор Ван Хунмін заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 «Освітні педагогічні науки» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка».

Офіційний опонент професор кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти Карпатського національного університету імені Василя Стефаника, доктор педагогічних наук, професор Тетяна ПОТАПЧУК